

Основи ландшафтної екології

Освітній ступінь – бакалавр
 Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
 Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)
 Освітньо-наукова програма «Середня освіта (Географія)»
 Кількість кредитів – 3
 Рік підготовки, семестр – 2 рік, 3 семестр
 Компонент освітньої програми: вибіркова
 Дні занять: згідно з розкладом занять
 Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи
 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к. геогр. н., викладач **Новицька Світлана Романівна**

Контактна інформація

ekosvit76@ukr.net ; (0352)-43-61-54

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи ландшафтної екології» належить до вибірових дисциплін професійної підготовки, метою якої є формування системи знань про історичну ретроспективу, наукові підходи і принципи, структуру і зміст ландшафтно-екологічних досліджень; вмінь проведення ландшафтно-екологічного аналізу антропогенних змін компонентів ландшафтів і ландшафтотворчих процесів; навичок розробки науково-дослідних завдань з оцінювання ступеня антропогенної перетвореності ландшафтів свого адміністративного району та розробки моделі ландшафтно-екологічної оптимізації території.

Зміст дисципліни «Основи ландшафтної екології» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців з географії, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

п/п	Теми	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНО – МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛАНДШАФТНОЇ ЕКОЛОГІЇ		Знати: <ul style="list-style-type: none"> - історичні витoki ландшафтної екології; - розвиток ландшафтно-екологічних ідей в Україні; - особливості ландшафтно-екологічного підходу; - геосистема – як об'єкт дослідження ландшафтної екології; - загальні властивості геосистем; - вчення, концепції, принципи та напрями ландшафтно-екологічних досліджень; - поняття вертикальної (топічної) та горизонтальної (хоричної) структур; - вертикальні межі геосистем та основні підходи до їх виділення. Вміти: <ul style="list-style-type: none"> — орієнтуватися в основних категоріях та поняттях ландшафтної екології: геосистема, поліцентризм, ландшафтне середовище, ландшафтно-екологічне поле, геоекотоп, ландшафтно-екологічна ніша, ландшафтно-екологічна оптимізація.
1	Предмет ландшафтної екології	
2	Методологічні основи ландшафтної екології	
3	Структура геосистем	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПРОЦЕСНА ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГІЯ		Знати: - потік і трансформація енергії в геосистемі; - антропогенні зміни процесу енергообігу; - вологообіг в геосистемі; - антропогенні зміни процесу вологообігу; - основи аналізу продукційного процесу в геосистемі; - роль абіотичних, біотичних та антропогенних чинників в протіканні продукційних процесів; - поняття про біомасу та біологічну продуктивність; - абіогенна міграція речовин літосфери; - поняття про забруднення та самоочищення геосистем; - основні відмінності між біогенним обігом та абіогенною міграцією речовин в геосистемі. Вміти: характеризувати роль біотичних та абіотичних факторів у трансформації енергетичного потоку; характеризувати роль абіотичних та біотичних факторів у протіканні процесу вологообігу; характеризувати антропогенні зміни процесу вологообігу в залежності від змін характеру підстилаючої поверхні; типологізувати геосистеми: за джерелами надходження енергії; за кількістю отриманої енергії; за ступенем поглинання сонячної радіації рослинним покривом; типологізувати геосистеми за величиною біологічної продуктивності; типологізувати геосистеми: за типом водного режиму ґрунтів; за співвідношенням статей водного балансу; за збалансованістю водного балансу; за рівнем забезпеченості вологою рослинних угруповань; типологізувати геосистеми: за хімічним складом; за типом колообігу мінеральних речовин; за складом та місцезональними геохімічними бар'єрами; екобіоцентрична типологія; характеризувати роль природних процесів і явищ, біотичних та антропогенних чинників у міграції та обміні речовин.
4	Енергообіг в геосистемі	
5	Вологообіг в геосистемі	
6	Біогенний обіг та абіогенна міграція речовин	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. АНТРОПОГЕННІ ЗМІНИ ГЕОСИСТЕМ		Знати: поняття техногенезу; основні показники техногенезу; міграція хімічних елементів; ландшафтно-геохімічні бар'єри; загальні форми стійкості геосистем: інертність, відновлюваність, пластичність; - екологічні ризики та проблема їх оцінки. антропогенні ландшафти; антропогенні впливи та реакція геосистем на них; оцінка ступеня антропогенної перетвореності природних систем; підходи до ландшафтно-екологічної організації території. Вміти: типологізувати геосистеми за стійкістю; типологізувати антропогенно модифіковані ландшафти; аналізувати основні типи антропогенних ландшафтів за глибиною змін і перетворень природних процесів і компонентів природи; виділяти ландшафтно-екологічні пріоритети та критерії оптимізації геосистем.
7	Техногенез. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень.	
8	Антропогенні ландшафти (геосистеми).	
9	Ландшафтно-екологічні підходи до оптимізації регіональних геосистем	

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК 2	Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.
ФК 3	Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).
ФК 10	Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах.
ФК 18	Здатність визначати й характеризувати основні чинники розвитку світової економіки, тенденції та наслідки глобалізаційних процесів у суспільстві, особливості та форми геопросторової організації суспільства.
ПРН 3	Розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів; причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них; наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.
ПРН 4	Знає просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; усвідомлює зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників.
ПРН 16	Аналізує екологічні навики й відповідальне ставлення школярів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час краєзнавчих екскурсій і туристичних походів.

Літературні джерела

1. Гродзинський М.Д. Ландшафтна екологія: підручник / М.Д.Гродзинський. – К.: Знання, 2014. – 550 с.
2. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології. – К.: Либідь, 1993.- 224 с.
3. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. [Монографія у 2-х т.] / М.Д. Гродзинський – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський Університет”: Т.1. – 2005. – 431 с. Т.2. – 2005. – 503 с.
4. Гродзинський М.Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень. К.: Лікей, 1995. – 233 с.
5. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2010 – 272с.
6. Давиденко В.А. Ландшафтна екологія [Навчальний посібник] / В.А. Давиденко, Г.О. Білявський, С.Ю. Арсенюк – К.:Лібра, 2007. – 280 с.
7. Царик Л.П. Ландшафтна екологія. Практикум.- Тернопіль: Науково-видавничий відділ ТНПУ, 2001. - 28 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час письмових робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-3) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 4-9) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 3	20
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (теми 1-9)	30

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для проміжного контролю
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE